

Täysistunto

Torstai 1.3.2018 klo 15.59—20.06

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ruokavirastosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi Hallituksen esitys HE 8/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu

18.34 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä siis ehdotetaan perustettavaksi uutta Ruokavirastoa. Keskushallinnon rakenteen, virastorakenteen, kehittäminen kuuluu Sipilän hallituksen rakennepoliittisiin uudistuksiin. Samalla me haluamme myöskin uudistaa toimintatapoja valtionhallinnossa, ja siihen pohjautuu tämä ehdotus.

Tässä siis yhdistettäisiin Elintarviketurvallisuusviraston, Eviran, ja Maaseutuviraston, Mavin, tehtävät sekä virastojen tietohallintopalvelujen tuottamiseen liittyvät tehtävät Maanmittauslaitoksesta. Virastoon siirrettäisiin lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta kasvinsuojeluaineiden käytön valvontaan liittyvät tehtävät. Viraston nimeksi esitetään tuota Ruokavirastoa, ja se aloittaisi toimintansa ensi vuoden elikkä vuoden 2019 alusta.

Maa- ja metsätalousministeriö käynnisti virastojen yhdistämishankkeen helmikuussa 2017. Hankkeen tavoitteena on yhtenäistää ja selkeyttää hallinnon rakenteita, tehostaa toimialan kokonaisuohjausta sekä tukea tietohallinnon kehittämistä. Tavoitteena on myös, että elintarvikeketjun toimijoiden näkökulma — siis elintarvikeketjun toimijoiden näkökulma — tulisi nykyistä vahvemmin huomioiduksi viranomaistoiminnassa.

Esityksen mukaan Ruokaviraston tehtävänä on edistää, valvoa ja tutkia elintarvikkeiden sekä maa- ja metsätalouden tuotantopanosten turvallisuutta ja laatua, eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kasvien terveyttä. Lisäksi virasto vastaa Euroopan unionin maataloustukien ja maaseuturahaston varojen käytöstä Suomen maksajavirastona ja hallinnoi EU- ja kansallisia tukia. Yhä tärkeämpi tehtävä virastolla tulee olemaan myös viennin edistäminen ja siihen liittyvät viranomaistehtävät.

Eduskunnalle tänään annettavassa esityksessä lakkautettavien virastojen sekä Maanmittauslaitoksen tietotekniikan palvelukeskuksen Ruokavirastoon siirrettävien osien henkilöstö siirtyisi uuteen virastoon ensi vuoden alusta. Yhteensä muutos koskee noin tuhatta, vähän vaille tuhatta, henkeä. Esityksessä säädetään, että maa- ja metsätalousministeriö voisi perustaa ennen lain voimaantuloa uuden viraston pääjohtajan sekä hallintojohtajan virat. Näillä varmistetaan juoheva siirto nykyisistä, toimivista virastoista yhdistämisen yhteydessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

Viraston päätoimipaikka on Seinäjoki, ja henkilöstö jatkaa nykyisillä toimipaikoillaan ympäri Suomen. Noin kahdellakymmenellä paikkakunnalla on virastolla toimintaa ja tulee olemaan edelleenkin.

Vielä kerran: lakien voimaantulon on tarkoitus olla kaikilta osin ensi vuoden alussa. — Kiitos.

18.37 Susanna Koski kok: Arvoisa puhemies! Ruokavirastouudistuksen tavoitteeksi on muotoiltu ruoka-alan laaja-alaisen osaamisen kehittäminen, joka pitkällä aikavälillä parantaa palvelukykyä ja alkutuotannon kehittämisen toimintaedellytyksiä. Parasta ruokavirastouudistuksessa on sen sijaintipaikka, ja lakeuksilla toivotamme sen tervetulleeksi.

Lakiluonnoksen lausunnoissakin korostuvat erilaisten hallinnollisten järjestelmien yhdistämiseen liittyvät haasteet, sähköisten palvelujen kehittämisen tarve sekä elintarviketiiventiin liittyvien tehtävien tärkeys ja niiden rahoitus. Ruokavirastouudistus on monella taholla odotettu uudistus, se on nimittäin mainio mittari osoittamaan, mitä hallitus ja hallinto ovat ottaneet onkeensa kahden vuoden takaisesta traktorimarssista. Ainakaan viljelijöiden keskuudessa ei ole unohtunut, miten viraston toimimattomat tietojärjestelmät koituivat monen viljelijän kohtaloksi taloudellisen ahdingon kurjistajana.

Ruokavirastouudistuksessa ollaan yhdistämässä ainakin kahta toisistaan poikkeavaa organisaatiokulttuuria. Kuten lausunnoissakin todetaan, virastojen tehtäviin liittyviä merkittäviä synergiaetuja on vaikea hahmottaa. Eviran ja Mavin yhteyteen on tarkoitus liittää Maanmittauslaitoksesta entisen Tiken tietohallintopalvelut uuteen virastoon.

Vaikka yhdistämiseen liittyy aivan oikea ja hyvää tarkoittava tavoite, ei yhdistäminen sellaisenaan tee uudesta virastorakenteesta asiakaslähtöisempää tai vähemmän byrokraattista. Kahden pääorganisaation, Eviran ja Mavin, toisistaan oleellisesti poikkeavat tavat esimerkiksi omien tietojärjestelmäpalveluidensa hallinnassa ja tuotannossa asettavat tietohallinnolle ja sen kehittämislle ennennäkemättömät haasteet. Valtiovarainministeriö onkin todennut, että esitystä täsmennetään virastojen viranomaisten yhdistämisestä saatavista synergiaeduista, niiden perusteista, resurssisäästöistä ja niiden toteutumisen ajoittumisesta.

Todellakin, traktorimarssiin kiteytyi viljelijöiden tyytymättömyys Mavin tietojärjestelmien toimimattomuuteen ja siitä aiheutuviin haittoihin. Mavin toiminta laastaroitiin, ja sittemmin Mavi on tehnyt jopa hyvää tulosta — ja hyvä niin. Ruokavirastouudistuksessa on vaarana tartuttaa tuo Mavin tauti myös muualle yhtenäistämällä hallinnon alan ICT-arkkitehtuuri ottamalla käyttöön yhteinen tietohallintojärjestelmä siihen liittyvine palveluineen. Miten siis varmistetaan, että vanha toimintamalli ei siirry uuteen organisaatioon?

Hallinnollisen taakan ja kustannusten kasvu on todennäköisempää, kun yhdistyvät tahot ottavat käyttöönsä yhtenäisen tietojärjestelmän. Uudistus ei näillä näkymin myöskään luokannusteita trimmata tai tehostaa viraston omaa tietohallintopalvelujärjestelmää. Se ei virastossa myöskään jousta toimintaympäristössä tapahtuvien väistämättömien muutosten myötä, ohjelmistopalveluiden ja niihin liittyvien ratkaisujen kilpailutus markkinoilla on nimittäin ainut keino suitsia kustannuksia ja saada käyttöönsä tarkoituksenmukaisesti toimivia työkaluja. Sitä paitsi ydintehtäviin eli maksatustoimintaan liittyvä automatiikka on kiistatta lähitulevaisuudessa tekoälyn hommaa. Tarvitaanko tällöinkin tekoälynä tai ostopalveluina hankituille ratkaisuille niitä hallinnoiviin palveluihin toistasataa henkilöä?

Huomionarvoista on, että laki ei kuitenkaan velvoita tietohallinnon palveluja ostaville muille virastoille asiakkuusvelvoitetta, vaan tuottavista palveluista sovittaisiin asiakkai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

den kanssa tehtävissä palvelusopimuksissa. Entä jos ostajia ei ole? Entä jos potentiaaliset asiakkaat löytävät markkinoilta soveltuvammat ratkaisut kustannustehokkaampaan ja kilpailukykyisempään hintaan? Mitä tälle hallinnoivalle palveluorganisaatiolle tapahtuu, jos asiakkaat löytävät nämä tarkoituksenmukaisemmat ratkaisunsa muualta?

Arvoisa puhemies! Toinen puute liittyy viraston vientiasioiden hoitamiseen liittyvän vastuun kirjaamisesta lakiin. Kuten tiedämme, Eviran toimesta tehty viranomaistyö elintarvikeviennin saralla on maailmanmarkkinoilla luotettavaksi tunnettua ja arvostettua. Kyse on viranomaistoimintamme kruununjalokivestä. Vienninedistämiseen liittyvät tehtävät tulee kirjata lain tasolle ja pysyvinä tehtävinä, ja siten ne on myös huomioitava budjet-tirahoituksessa. Eduskunta on selkeästi ja ministeriä velvoittavasti ilmaissut kantansa muun muassa ruokapoliittisessa selonteossa ja sen toimeenpanosuunnitelmassa.

Maatalouden kriisirahasto on toiminut vientitoimintojen rahoituslähteenä viimeisen kolmen vuoden aikana. Viimeistään nyt on selvää, että vientitoimintoja ei voi rahoittaa enää määräaikaaisesti, vaan on pyrittävä kestävämpään ja pitkäjänteisempään ratkaisuun. Elintarvikekaupan kansainvälistymisen myötä kohdemaat tulevat asettamaan yhä enenevässä määrin uusia vaatimuksia, siis kaupan esteitä, ruuan liikkuvuudelle. Tulevaan kysyntään ei kyetä vastaamaan ilman nykyistä ja hyväksi todettua panostusta. Esimerkiksi yksittäisen tuotekategorian pääsy uusille markkinoille voi kestää vuosia. Kriisirahasto hoitaisi asian lyhyeksi ajaksi, ei pitkäjänteisesti. Vientityössä rakennetaan myös suhteita kohdemaitten viranomaisiin, ja näiden suhteitten avulla on mahdollista saada asioita tehokkaammin eteenpäin. Jos siis nykyiset panostukset häviävät, myös nykyiset suhteet häviävät.

Arvoisa puhemies ja hyvä ministeri! Myöskin johtoon ja aikatauluun liittyy monia kysymyksiä, joita nostan vielä myöhemmin esille. Olen itsekkin hieman harmissani, ettei tässä vaiheessa asian käsittelyä ole perusteita tämän positiivisempaan puheenvuoroon. Toivon kuitenkin, että uudistuksen lopputulos on aikanaan sellainen, että tehdystä työstä voi antaa kiitosta.

18.43 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse en olisi yhtä kriittinen kuin suuresti arvostamani edustaja Koski, joka äsken käytti varsin kriittisen puheenvuoron nostaen kyllä hyviä näkökohtia esille. Uskon kuitenkin, että tämä uudistus, jossa yhdistetään Maaseutuvirasto, Evira ja heidän tietohallintotoimijansa, on sellainen, joka kuitenkin reipastaa ja keventää meidän maataloushallintoamme ja yksi luokku tulee vähemmän. Lisäksi en ihan hirveästi vähättele näissä yksiköissä toimivien osaajien työpanosta. Pidän itse erittäin tärkeänä sitä, että tämä ratkaisu vahvistaa Seinäjoen asemaa ruuan osaamiskeskuksena, maataloushallinnon osaamisyksikkönä. Uskon edelleen siihen, että kyllä viljelijälle enemmän löytyy ymmärrystä ja luottamusta keskellä lakeutta kuin Etelä-Helsingissä, mitä jotkut ovat toivoneet.

Haluan kiittää myös ministeri Leppää siitä ratkaisusta, että uskallettiin laittaa pääpaikka jonnekin muualle kuin Kehä kolmosen sisäpuolelle. Se oli kyllä näyttö keskustataustaisen ministerin rohkeudesta ja Sipilän hallituksen hyvästä työstä alueellistamisessakin.

18.44 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kosken puheenvuoro ehkä todellakin oli melkein paremmin tänne opposition suuhun sopiva. Kuitenkin itsekkin ajattelen näin, että tämä tavoite siitä, että keskushallinnon virastorakennetta halutaan kehittää, on sinällänsä kyllä arvostettava. Mutta toisaalta ymmärrän kyllä: Edustaja Koski toi esille niitä huolia, jotka oikeastaan, voisi sanoa, viljelijäväestöllä tai tänä päivänä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

melkein pä kenellä tahansa suomalaisella ovat. Kun kuulee sanan Maaseutuvirasto, niin ensimmäisenä tulee mieleen valtavat tietohallintosotkut ja ne maksatusten viivästykset, joihinkin monet viljelijät sitten todellakin polttivat pärensä, ja traktorimarssi oli varsin aiheellinen.

Olisinkin nyt halunnut kysyä ministeriltä: Millä tavalla on varauduttu siihen, että näin massiivisia ja suuria tietojärjestelmiä lähdetään nyt ajamaan ikään kuin yhteen virastoon, jotta mitään vastaavan tyyppistä ei tule? Ja erityisesti, kun tässä mainitsitte, että siellä on todellakin nämä EU-tukien maksatukset edelleenkin, niin ne ovat asioita, joissa viivästyksiä ei pystytä sallimaan. [Puhemies koputtaa] Ja toisaalta Eviralla on paljon sellaista rajapintaa, muun muassa erilaisten yhdistysten ja vastaavien, [Puhemies koputtaa] ruokajakoyhdistysten kanssa ohjeistamista, että myöskin tämä asiakaskunta sitten säilyy.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jaaha, edustaja Essayah, teille varattu aika on käytetty. Olen havainnut vastauspuheenvuorotarpeita vielä edustajilla Savola, Eestilä ja Koski, havaitsinko oikein, edustaja Pakkanen myöskin. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Savola.

18.46 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän maatalousbyrokratian purku on ollut se yksi keskeinen tekijä, mitä on haluttu tällä hallituksella, tällä vaalikaudella viedä eteenpäin. Ja se, että nyt Ruokavirasto perustetaan ja siinä yhdistetään näitä keskeisiä virastoja, antaa myös mahdollisuuden tähän byrokratian keventämiseen. Kannustan kyllä myöskin siinä, että tätä asiaa tullaan seuraamaan ja että kiinnitetään huomiota siihen, että tämä virasto alkaa hyvin toimia.

Ensi vuoden alusta aloittava Ruokavirasto tulee kyllä aivan oikeaan paikkaan. Se tulee ruokamaakuntaan Seinäjoelle, Etelä-Pohjanmaalle, [Antti Kurvinen: Maailman parhaaseen paikkaan!] missä elintarvikeklusteri on vahva. Siellä on osaamista koulutuksen suhteen, siellä on jalostusta elintarviketeollisuuden suhteen, siellä on suuri osa alkutuottajista niin ikään. Siitä haluan kiittää ministeri Leppää. Tämä oli rohkea ja hyvä ratkaisu, että se tuli Etelä-Pohjanmaalle.

18.47 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kosken puheenvuoro oli sillä tavalla hyvä, että hän toi esille tiettyjä asioita, mitä tämmöisessä virastouudistuksessa pitäisi oikeasti ottaa esille.

Itse tunnustan kyllä, että en ole hallintouskovainen, olen enemmän toimintauskovainen. Nyt kun näitä tämmöisiä isoja virastoja perustetaan, niin se on hyvä, että se tulee Seinäjoelle. Mutta kyllä se oikeasti taitaa niin olla, että kun erilaisia toimintoja ja virastoja yhdistetään, niin siinä saattaa mennä monta vuotta, ennen kuin ihmiset oppivat sen uuden toimintakulttuurin. Kun sinne tulee vielä tietohallinto sisälle, niin täytyy oikeasti katsoa, että viraston johto sitten huolehtii siitä, että sitä käytetään asianmukaisesti. Totta kai, kun uusi virasto perustetaan, pitää olla uudet toimintatavat, ja esimerkiksi tietohallinto minun käsittääkseni menee entistä enemmän siihen, että tilataan se suoraan markkinoilta. Eli se, kuinka paljon siinä tarvitaan omia erikoisihmisiä ja ikään kuin tämmöistä kolmatta pyörää, jää sitten johdon arvioitavaksi, että se ei ole sitten meidän tehtävä arvioida.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

18.48 **Susanna Koski kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toden totta puheenvuoroni oli kriittinen, mutta niin on myös huoleni täysin aito ja perusteltu siihen, että kun näin massiivista virastouudistusta tehdään, niin se on tehtävä harkiten ja huolella.

Tässä vaiheessa haluaisin vielä nostaa ristiriitaisuuden koskien viraston toiminnan aloittamista. Maa- ja metsätalousministeriö itse vastusti valtion lupa- ja valvontaviraston Luovan perustamista vuoteen 2019 vedoten riskeihin koskien maakuntauudistuksen ja siihen liittyvän virastouudistuksen eriaikaisuutta. Nyt Ruokaviraston osalta riskit liittyvät ensisijaisesti maksajaviraston akkreditointimenettelyyn, viljelijätukien maksuun liittyvien riskien ja haittojen parempaan hallintaan. Valtiovarainministeriö on todennut, että Ruokavirasto juuri maksajavirastotehtävien vuoksi on suurempi uudistus kuin tämä Luovan perustaminen. Ei siis käy esityksestä ilmi, miten nämä mahdolliset riskit ja haitat ja lisäkustannukset on analysoitu, sillä tämä akkreditointimenettely joudutaan joka tapauksessa tekemään maakuntamallin yhteydessä uudestaan. Haluaisinkin nyt, että ministeri [Puhemies koputtaa] ottaa myös tähän asiaan kantaa, millä tavalla tämä säästää tätä hallinnon tärkeää uudistusta.

18.49 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hiukan kriittisin korvin kuuntelen tätä kriittistä keskustelua tuolta alueelta, jolle Ruokavirasto on sijoittumassa ja jolla aloittaa toimintansa. En kiistä ollenkaan, sen sijoituspaikka on aivan oikea, ja varmaan maakunnasta löytyy osaamista, mutta sitä maaseudun ja elintarviketeollisuuden osaamista löytyy kyllä vahvasti myös omasta kotimaakunnastani Kymenlaakson. Toivoisinkin, että ministeri miettisi, koska tuntee Kymenlaaksonkin hyvin, onko mitään muuta alueellistamista, mitä voisi Kymenlaaksoon tuoda. Meillä on siellä yksityistä meijeritoimintaa, on erittäin hyvin elintarviketeollisuutta. Kymenlaakso tunnetaan myös vahvana maaseutualueena. Kyllä siellä tätä osaamista ainakin maakunnasta löytyisi ja sijainti on noin alta tunnin matkan päästä Helsingistä, niin että uskoisin, että myös pääkaupunkiseutu pääsisi nauttimaan siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Kurvinen.

18.50 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä minä nyt rupean vähän ihmettelemään jo noita edustaja Kosken puheita. Haluaisin nyt kuulla sen, oletko te, edustaja Koski, sitä mieltä, että on huono asia, että meillä vähennetään viljelijää, talonpoikaa, valvovia viranomaisia. Pitäisikö niitä virastoja olla edelleenkin enemmän erillään, ja onko se huono asia, että tämä uusi virasto sijoittuu, sen pääpaikka tulee Seinäjoelle meidän yhteiseen vaalipiiriimme? [Keskustan ryhmästä: Hyvä kysymys!] Ihmettelen nyt kyllä kovasti näitä tilastoja. Onko perustavoite näitten tilastojen läpi lukemisella se, että ei saisi tulla Ruokavirastoa Seinäjoelle? Ihmettelen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuoron edustaja Koskelle. Periaatteessa tässä keskustelussa on pyydettyjä puheenvuoroja aika paljon tässä ja tämä ei ole pelkästään Kosken ja Kurvisen välistä keskustelua. Nyt vielä Koskelle, ja sen jälkeen palataan puhujalistaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

18.51 **Susanna Koski kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Kurviselle tiedoksi, että minä olen isänmaan tyttäriä. Ei se, että joku virasto sijoittuu kotivaalipiiriin, tarkoita sitä, ettei voisi ajatella koko isänmaan viljelijöitten ja hallinnonkin etua ja parasta.

Kun otin tämän [Antti Kurvisen välihuuto] valvontatehtäviä suorittavien viranomaisien määrän vähentämisen, niin haluaisin lisäksi ministeriltä kysyä, miten tämän uuden perustettavan viraston johdon tehtävät nyt tarkemmin aiotaan määritellä, sillä pääjohtajalle on muotoiltu otto-oikeus. Tarkoittaako tämä nyt sitä, että tulevalla pääjohtajalla [Antti Kurvisen välihuuto] on mahdollisuus ottaa mikä tahansa asia, myös valvontoihin liittyvä, omaan käsittelyynsä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.52 **Pekka Puska kesk:** Arvoisa puhemies! Esillä on hyvin järkevä hallinnollinen uudistus. Esityksen perusteella hallinto tulee sujuvoitumaan. Samalla alalla toimivat Evira ja Maaseutuvirasto ja eräät muut osat pannaan yhteen.

Mutta pyysin puheenvuoron asiasta, joka on aivan erilainen kuin mistä äsken keskusteltiin ja ei varmaan tule kovin suurena yllätyksenä sen vuoksi, että ruualla ja elintarvikkeilla on erittäin tärkeä merkitys meidän ihmisten terveyden kannalta. Asiantuntijat ovat yleensä sitä mieltä, että ruoka kokonaisuutena on meidän fyysisen terveytemme kannalta tärkein asia, ja se koostuu elintarvikkeista. Evirahan on Elintarviketurvallisuusvirasto. Se on tehnyt erittäin hyvää työtä elintarviketurvallisuusasioissa ja myöskin elintarvikelainsäädännön asioissa. Mutta ruoka ja terveys on muutakin kuin pelkkää elintarviketurvallisuutta. Elintarviketurvallisuus on tärkeää, ja siihen liittyy valtava julkinen huomio, meidän kaikki haluamme syödä turvallista ruokaa, mutta väestön terveyden kannalta se ei kyllä kuitenkaan ole se tärkein asia, paljon isompi asia on ruokavalion koostumus, on kysymys esimerkiksi suolasta, sokerista, kuidusta, rasvan laadusta, ja tämä jää hallintokuvioissa helposti vähemmälle. No, tässähän toki sosiaali- ja terveysministeriö on mukana ja maa- ja metsätalousministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyö on sinänsä hyvä, mutta ravinto koostuu elintarvikkeista, jotka siis ovat Eviran ja uuden viraston toimialaa. Meillä on tässä yhteistyössä myöskin valtion ravitsemusneuvottelukunta, joka on historiallisesti tehnyt paljon hyvää työtä. Takavuosina oli kysymys muun muassa erilaisten puutostautien torjunnasta mutta nykyään yhä enemmän ravinnon laadusta. Mutta se on vain neuvottelukunta.

Nyt siis olemme perustamassa tätä Ruokavirastoa maataloushallinnon yhteyteen, kuten Evira on, ja tähän on paljon perusteluja. Kysymys on terveyden kannalta siitä, että voidaan edistää terveystieteitä maataloustuotannossa ja ruokaketjussa. Olen kuullut, että paljon puhutaan siitä, että pellolta pöytään kaikki pelaa hyvin, ”from farm to fork” englanniksi, ja se on erittäin tärkeä asia. Mutta on muistettava myöskin mitalin toinen puoli, jota terveyspuoli korostaa, ja se on ”from fork to farm” eli se, että kyllä pitää myöskin muistaa se, minkälaisia toiveita tutkittu tieto, terveystieteiden antavat tuotannolle. Elikkä myöskin niinpäin, että maatalouspolitiikka ei suoraan saa jyrätä terveystieteitä, joista tietysti on myöskin historiallisia kokemuksia. Suomihan on ymmärtääkseni kansainvälisesti aika ainutlaatuinen tai aika poikkeuksellinen maa siinä suhteessa, että elintarviketerveyshallinto on maataloushallinnon alainen, ja se antaa suuren vastuun, niin kuin sanoin.

Mitä tulee suomalaiseen ruokaan ja maatalouteen, niin varmaan kaikki yhdymme siihen toiveeseen, että suomalaisten ruoka olisi entistä enemmän kotimaista ja että sen tuotantoon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

olisi hyvät edellytykset, mistä äskeisessä asialistan kohdassa puhuttiin, ja myöskin — se, minkä joku mainitsi aiemmassa keskustelussa — että julkisissa hankinnoissa voitaisiin mahdollisimman paljon käyttää terveellisiä ja turvallisia kotimaisia elintarvikkeita. Ja tähän on siis kansantalouden ja työllisyyden lisäksi hyvin paljon perusteita myöskin terveydessä ja elintarvikkeiden turvallisuudessa. Suomalainen ruokahan on keskimääräisesti ottaen selvästi puhtaampaa. Mutta on muistettava myöskin se ja rehellisesti sanottava, että on väärin sanottu, että kaikki kotimaiset elintarvikkeet olisivat automaattisesti terveellisiä. Kyllä me tarvitsemme hallinnolta ohjausta terveellisempään suuntaan ja terveelliseen ruokavalioon.

Arvoisa puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron esittääkseni toiveen, että uudessa Ruokavirastossa otettaisiin riittävästi ja itsenäisesti huomioon ruuan ja terveyden väliset yhteydet ja siihen liittyvät asiat ja laajemminkin kuin elintarvikkeiden turvallisuuden osalta. Ja toivon, että valtion ravitsemusneuvottelukunnan, jonka toimisto on siis Evirassa tällä hetkellä, asemaa ja toimintaedellytyksiä tuetaan ja että asiassa hyvä yhteistyö maa- ja metsätalousministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön välillä jatkuisi ja vielä vahvistuisi.

18.58 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Minusta on erinomainen asia, että Maaseutuvirasto ja Elintarviketurvallisuusvirasto yhdistetään. Tuo uusi nimi "Ruokavirasto" kuulostaa tällaisesta tavallisesta ihmisestä aika hyvältä ja luontevalta.

Tärkeää on se, mikä on tässä hallituksen esityksessäkin todettu, että henkilöstön siirtämistä pakolla uudelle paikkakunnalle tultaisiin välttämään niin pitkälle kuin mahdollista. Silloin, kun Maaseutuvirasto perustettiin, oli vähän huonoja kokemuksia.

Seinäjokihan on tietysti tavattoman viehättävä paikka minunkin mielestäni, mutta esimerkiksi poikani pitää Seine-joen ympäristöä paljon viehättävämpänä. Kaikki eivät ehkä halua siirtyä Seinäjoelle. On hyvä toteuttaa joustavia järjestelmiä tässä suhteessa.

Tämä virastojen yhdistäminen tarjoaa tietysti aikaa myöten nykyistä parempia valtiontalouden säästämahdollisuuksia. Voidaan vähentää virkamiehiä siitä päästä, joka ei ole aivan kaikkein tarpeellisin, ja ehkä sama johto pystyy tekemään enemmän eli hoitamaan koko virastoa. Tämä on tietysti erittäin merkittävä mahdollisuus ja nimenomaan sillä tavalla, että eläkkeelle siirtymisiä käytetään hyväksi.

Sitten vielä yksi asia. On tietysti erittäin tärkeää, että toimintojen joustava hoitaminen turvataan tässä muutostilanteessakin, ja huomaan, että siihenkin on hallituksen esityksessä kiinnitetty erityistä huomiota.

19.00 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Tämä hallituksen esitys koskee Ruokavirastoa, ja tämä on hallinnollinen laki, eli perustetaan uusi virasto. Minä yritän pitäytyä puheenvuorossani siinä tai siihen rinnasteisissa asioissa.

Tänä päivänä me paljon puhumme eduskunnassa ja sen ulkopuolella sotesta, ja jokainen on ilmeisesti asiantuntija sotessa. Hallintomalli on se kaikkein keskeisin, mistä jutellaan, ja niin se on tässäkin hallintomalli. Niin kuin äsken sanoin, itse en ole hallintouskovainen, olen toimintouskovainen, koska se perustuu omaan elämäkokemukseeni, jota itse työelämässä olen saanut ja joidenkin yhtiöiden hallituksissa.

Kuten sotessa, niin myös tässäkin kaikkein tärkeintä tulee olemaan prosessien hallinta ja johtaminen. Ne ovat ne kaikkein tärkeimmät kysymykset, ei se, että perustetaan uusi virasto ja pannaan yhteen eri näköisiä virastoja, joissa on oma kulttuuri toimia. Aina kun perustetaan uusi työyhteisö, johon pannaan eri osia eri paikoista, nämä kulttuurit väistämättä tör-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

määvät, ja ei se ole hetken asia, että ne asettuvat kohdalleen. Siinä saattaa mennä useita vuosia.

Yritän pitää tämän puheenvuoron rakentavana, koska kokoomus kannattaa tätä Ruokavirastoa ja on sen takana ja Seinäjoki on erinomainen sijaintipaikka, ei siinä mitään. Joskin Itä-Suomessa on hyvin paljon tilaa, niin että jos ministeri keksii vielä jonkun viraston tässä loppumatkalla, niin otamme mielellämme sen Itä-Suomeen vastaan — sovimme juuri näin edustaja Essayahin kanssa.

Sen verran tähän johtamiseen, että minun mielestäni kaikkein tärkein tehtävä tulee olemaan pääjohtajan ja, oliko tämä nyt, hallintojohtajan valinta. Ne ovat ne keskeiset asiat, jotka määrittelevät sen, miten tämän viraston toiminta tulee käytännössä sujumaan, miten siellä toteutuvat asiat ja kuinka nopeasti ne saadaan läpi virtaamaan. Ei tämä sen kummempaa ole, mutta siinä se onkin, että mistä me löydämme varmasti semmoisen johtajan, joka kykenee sen muutoksen ja kulttuurin muutoksen viemään läpi. Sen takia tässä pääjohtajan ja hallintojohtajan valinnassa pitäisi kiinnittää erityisesti kyvykkyyteen huomiota, ei muuhun.

Mutta jos mennään hieman näihin asioihin, mitä tämä uusi Ruokavirasto pitää sisällään, niin kyllä minäkin olen sitä mieltä, minkä edustaja Koski täällä hyvin nosti esille, että kyllä tämä tietohallinnon nyt tavallaan mukaan tuominen tähän virastoon tekee tästä uudesta Ruokavirastosta — koska tämä henkilöstömäärä, mikä sinne siirtyy, on käsittääkseni sen verran suuri — osittain jo eräänäköisen tietohallintoviraston. Sen takia täytyy uuden johtajan arvioida, monen vuoden tähtäimellä tietenkin, millä tavalla tämä tietohallinto tulevassa yhteiskunnassa hoidetaan ja minkä näköisiä reittejä myöten sitten tämä tilaus tulee tapahtumaan ja miten mennään markkinoille ja mikä on tekoälyn rooli. Emme me voi vanhalla kulttuurilla viedä näitä virastoja eteenpäin. Kyllä keskushallinnonkin pitää pitää tehokkuudesta ja tuottavuudesta huolta. Siinä mielessä edustaja Kosken esiin nostamat näkökulmat on ainakin tässä valmistelussa otettava vakavasti ja vahdittava koko ajan, millä tavalla tämä virasto sitten käytännön asioita hoitaa.

Yksi semmoinen — olen siinäkin samaa mieltä kuin mitä edustaja Koski nosti esille — on Eviran vientitoimintojen jatko. Ainakin itse olen tullut siihen käsitykseen — ja ministeri voi vielä sitten korjata, jos olen saanut väärän käsityksen — että tällä hallituskaudella olemme satsanneet juuri vientitoimintoihin. Tästä on hyvin monta kertaa ollut myös valio-kunnassa puhetta, että on tärkeätä, että suomalaisia elintarvikkeita viedään maailman markkinapaikoille. Sinne maailman markkinapaikoille mennään olemaan läsnä. Nyt täällä Evirassa on hyvä nyrkki, joka näitä vientitoimintoja tukee ja on mennyt neuvottelemaan näitten eri näköisten ja eri maitten edustajien kanssa. Olen siinä käsityksessä, että joillakin on semmoinen kuva, että tulevaisuudessa ei enää tarvita näitä toimintoja siinä määrin kuin nyt, koska ikään kuin jo saavutetaan jalansijaa. Oma käsitykseni on se, että sitä jalansijaa ei saavuteta ikinä. Se pitää joka kuukausi ja joka vuosi ansaita uudelleen. Se vaatii ihmissuhdekontakteja, se vaatii sinne markkinapaikoille menemistä, ja sen takia näkisin, että jos se vain suinkin on mahdollista, niin minun mielestäni Eviran vientitoimintojen henkilöresursien, jotka ehkä ovat jotakin vähän alle miljoona, tai mitä ne nyt mahtavat olla, 900 000, rahoituksen pitäisi olla pysyvää ja se pitäisi saada Suomen eduskunnan budjettiin ja sillä tavalla turvata, jotta nämä henkilöt, jotka ovat kyvykkäitä, eivät sitten lähde muihin hommiin eikä heitä osteta sieltä pois.

Arvoisa puhemies! Tässä oli muutama asia, minkä halusin nostaa. Koska kysymyksessä on hallinnon uudistus ja uusi virasto, niin kyllä tässä salissa pitää kiinnittää huomiota ni-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

menomaan niihin tiettyihin kipukohtiin, jotka ovat elintarvikkeiden viennin kannalta tärkeitä ja elintarviketurvallisuuden kannalta tärkeitä. Ja nimenomaan on varmistettava, että tulee hyvät johtajat, jotka saavat tämän kulttuurien väistämättömän törmäyksen mahdollisimman pian hoidettua, ja sillä tavalla viraston henkilökunta puhalttaa yhteen hiileen ja siihen toimintaan menee kaikki energia eikä siihen, mikä paikka ihmisellä on.

19.05 Mikko Savola kesk: Arvoisa puhemies! Ruokaviraston perustaminen, merkityksellinen asia. Se, että yhdistetään useampia virastoja, Elintarviketurvallisuusvirasto, Maaseutuvirasto, osa Maanmittauslaitoksen tietotekniikan palveluista sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston palveluista osa, kasvinsuojeluaineiden käyttöön liittyvien tehtävien osalta ja niin edelleen yhteen virastoon. Tässä on erittäin hyvät mahdollisuudet saada tätä paljon parjattua byrokratiaa kuriin. Tietysti niissä kriittisissä puheenvuoroissakin, mitä täällä on käytetty, varmasti on huolessa aiheensa, ja niihin pitää kiinnittää huomiota. Uskon ainakin, että se ei meidän osaavasta ministeristämme jää kiinni, etteikö sinne ohjausta sitten pystytä antamaan, ja kun näitä henkilöitä valitaan, niin sinne katsotaan sellaisia ihmisiä, jotka haluavat nimenomaan saada kitkettyä byrokratiaa pois ja keskittyä siihen ydintoimintaan, mikä Ruokavirastolla tulee olemaan.

Tässä kaikessa pitää muistaa pitää huolta nimenomaan asiakaspalvelutehtävästä, kuka se asiakas on, mikä on se keskeinen asiakas täällä taustalla. Se on tietysti viljelijä ja se, että viljelijän työhön ei tuoda ylimääräistä kuormaa byrokratian kautta. Sitä on aivan riittämiin kaikessa siinä paperityössä, minkä viljelijät joutuvat tekemään. Tietohallintoon liittyvissä tehtävissä tässä varmasti tulee kompastuskiviä, mutta ne ovat voitettavissa, kun ne hyvin suunnitellaan. Tässä on hyvin aikaa ensi vuoden alkuun, kun näitä virastoja yhdistetään.

Haluan vielä todeta, että olen hyvin tyytyväinen tästä sijoituspaikasta, mikä tulee. Me Etelä-Pohjanmaalla kiitämme tästä asiasta. Elintarvikeklusteri on hyvin vahvaa Etelä-Pohjanmaalla Seinäjoen ympäristössä, koko maakunnassa. Siellä on koulutukseen panostettu, siellä on elintarvikejalostukseen panostettu. Siellä on hyvin paljon viljelijöitä, siellä on osaamista tämän asian ympärillä, ja uskon, että Ruokavirasto tulee saamaan parhaat mahdolliset osaajat myös jatkossa, ja siihen myös maakunta kantaa oman panoksensa.

19.07 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä Ruokaviraston perustaminen on erittäin merkittävä asia byrokratianpurkamisen kannalta ja viljelijöille parempien toimivampien palveluiden kannalta. Erityisesti tietenkin haluan onnitella pohjalaisia kollegoitani siitä, että tämän viraston päätoimipaikka tulee minunkin mielestäni lappilaisena kansanedustajana kyllä ihan oikeaan paikkaan, jos mietitään sitä, miten vahva ruuantuotannon maakunta on kyseessä. Toki niitä on monia Suomessa, mutta varmasti on tärkeää, että maakunnat profiloituvat aivan erityisesti, ja Etelä-Pohjanmaalla on tähän hyviä elementtejä.

Oikeastaan tämä on myös se puheenvuoroni sisältö, mitä ajattelin hakea. Oli erittäin tärkeää, vaikkapa kun Metsähallitus-laki oli käsittelyssä — joka oli aika kontroverssikin meidän pohjoisten ihmisten kannalta — että kuitenkin sen Metsätalous Oy:n kotipaikka sijoitettiin Rovaniemelle, sinne missä ovat ne suurimmat Metsähallituksen luonnonvarat. Kyllä sillä on erittäin tärkeä symbolinen merkitys koko Suomelle ja niille alueille, joiden varaan tämä maa on rakennettu, että ne voivat profiloitua omilla tyyleillään.

Toivottavasti tämä alueellistaminen hallituksen toimesta jatkuu, ja kyllähän nyt näillä maakunnilla on kova paikka näyttää, mihin ne pystyvät erikoistumaan. Jos mietitään vaik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

kapa tuomioistuinvirastoa, Rovaniemi tarjoaa sillekin erinomaiset sijoittautumispaikat. Ja kyllä minusta meidän kannattaa kansainvälisessä ja globaalissa maailmassa katsoa, mitä tapahtuu muissa maissa, ja onhan se aika poikkeuksellista, miten naapurimaat huomattavasti vahvemmin ovat lähteneet liikkeelle siitä, että aluekehityksen täytyy olla tasaista, ja ovat jopa alueellistamassa merkittäviä toimintoja — Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja jopa eteläisessä naapurissamme Virossa. Nimenomaan näiden alueiden omien maakuntien ja voimavarojen varaan se täytyykin rakentaa, ja kyllä tuosta ruuan viennistä olen samaa mieltä, mitä täällä on aikaisemmin tullut puheenvuoroissa: Suomella on siinä vielä paljon tekemistä.

19.09 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on normien ja sääntelyn keventäminen. Tämä Eviran, Mavin ja joidenkin Maanmittauslaitoksen osien yhdistäminen yhdeksi Ruokavirastoksi tavoittelee myös tätä tavoitetta, kuten olemme täällä jo useasti kuulleet. Elintarvikesektori on tulevaisuudessa myös Suomelle entistä tärkeämpi. Siksi myös sektorin toimivuus ja viranomais tehtävien asiakkaita palveleva asenne paranevat merkittävästi entisestään. Perinteisesti Suomessa alkutuotanto ja elintarviketalous on ollut viranomaisten tiukan ohjauksen ja pikkutarkan valvonnan kohteena, jonka moni alan yrittäjä on kokenut suoranaishana kiusaamisena. On hyvä, että näillä merkittävillä organisaatioilla myös näihin tsarin vallan aikaisiin hallintotapoihin haetaan merkittäviä muutoksia. Organisaation uudistaminen mahdollistaa myös palvelevan asiakasotteen lisääntymisen entisestään. Se, jos jokin, on koko alalle ja sillä toimiville hyvä mahdollisuus.

Arvoisa puhemies! Hyvänä tässä esityksessä on myös sijoituspaikka Seinäjoki. Monissa Pohjois-Euroopan maissa on lisätty merkittävästi alueellisten työpaikkojen lisääntymistä valtionhallinnon virastojen hajauttamisella. Vihdoin meilläkin on päästy naapurimaiden linjoille edes jossakin alueellistamisasiassa. Tämä Ruokavirasto on esimerkillinen alueellistamiskohde, sillä ruoka, jos jokin, tuotetaan maakunnissa.

19.11 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! 10.3.2016 traktorit vyöryivät Helsinkiin. Massiivisen mutta rauhallisen mielenilmauksen kylteistä kävi selväksi, että viljelijät eivät lähteneet liikkeelle huvikseen, traktorimarssille lähdettiin syvenevän ahdingon vuoksi. Yksi marssin keskeisimpiä viestejä oli, että viljelijöiden oikeusturvaa pitää vahvistaa. Syyttävä sormi osoitti silloin maataloushallintoon, etenkin Maaseutuvirastoon, virastoon, joka oli ilmoittanut lykkäyksistä maataloustukien maksatuksiin hallinnollisista ja teknisistä syistä. Jo tuolloin oli täysin selvää, että oikeusvaltiossa ei voida toimia niin, että viljelijät joutuvat sitoutumaan tukiehtoihin ja toteuttamaan ne pilkulleen ja ajallaan mutta hallintoa tämä sama menettely ei sitoisi.

Ymmärrän, että hallinnossa on haasteita etenkin EU-rahoituskausien taitekohdissa tai tietojärjestelmien muutostilanteissa, mutta tuolloin näytti myös melko lailla selvältä se, ettei osittain päällekkäinen hallinto ollut kaikilta osin tehtäviensä tasalla. Maa- ja metsätalousministeri Tiilikainen tarttui tuolloin asiaan, ja nyt asia on ministeri Lepän toimesta edennyt tähän pisteeseen, jossa maataloushallintoa tehostetaan yhdistämällä Maaseutuvirasto ja Elintarviketurvallisuusvirasto lisättyä muutamalla Maanmittauslaitoksen toiminoilla. Tämän hallinnon tiivistämisen tavoitteena on tehokkaampi ja nopeampi toiminta, joka osaltaan myös vahvistaa viljelijöiden oikeusturvaa. Tämä muutos on tervetullut muu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

tos, jota on ehditty jo odottaa ja joka nyt pitää saada mahdollisimman nopeasti täytäntöön pantua tämän lain hyväksymisen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Hieman keventäen voin todeta, että jos uuden viraston perustaminen ja akkreditointi on niin vaikea prosessi Etelä-Pohjanmaalle kuin edustaja Koski täällä kertoi, siis etenkin sen rytmittäminen yhteen maakuntahallintouudistuksen kanssa, jonka valmistelut Etelä-Pohjanmaalla ovat jo pitkällä, niin voin antaa ministeri Lepälle ilmaisen vinkin, että meillä Uudellamaalla tätä rytmittämisongelmaa ei ole. Kiitos tästä kuuluu pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien muutamille keskeisille poliitikoille, jotka ovat viimeiseen asti jarruttaneet maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelua Uudellamaalla. Vaikka Etelä-Pohjanmaa on hyvä paikka viraston sijoituspaikaksi, niin jos tämä osoittautuu liian vaikeaksi, niin vaihtoehtoisia paikkoja varmaan löytyy, kuten täällä jo esimerkiksi edustajat Pakkanen ja Eestilä ovat todenneet.

Mutta kiitos vielä entiselle maa- ja metsätalousministeri Tiilikaiselle, joka sysäsi muutoksen liikkeelle, ja nyt ministeri Lepälle, joka on saanut sen tähän asti.

19.14 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys Ruokaviraston perustamisesta on hyvä ja perusteltu. Tämä esityshän on ihan selkeästi Sipilän hallituksen linjauksen mukainen byrokratian purkamiseksi, ja byrokratian purkua pitää tietenkin aina tervehtiä suurella ilolla.

Nyt kaksi virastoa, Elintarviketurvallisuusvirasto ja Maaseutuvirasto, laitetaan yhteen, jolloin syntyy tämä Ruokavirasto, ja tälle virastolle tulee sitten vielä tehtäviä, jotka liittyvät tähän tietokonepuoleen elikkä tietohallinnon palvelujen tuottamiseen tälle perustettavalle uudelle virastolle, ja sitten jonkun verran noita Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta tulevia kasvinsuojeluaineiden käytön valvontaan liittyviä tehtäviä. Kaikki nämä olkoot yhdessä virastossa nyt. Se on erittäin hyvä asia.

Pidän kuitenkin erittäin tärkeänä sitä, että nyt kun uusi virasto perustetaan, niin pyritään tällä integraatiolla ihan oikeasti madaltamaan hallinnon kynnyksiä, niin etteivät toistu ne näytelmät, joita oli tässä taannoin, kuten edustaja Eerikki Viljanen puheenvuorossaan totesi, eli oli näitä päiviä, jolloin maanviljelijät tulivat traktorimarssilla tänne osoittamaan mieltään, ihan perustellusti, siitä, kun maataloustukien maksatukset viipyivät, viipyivät ja viipyivät, ja perusteena olivat tietokonevaikeudet — vai mitä oikeasti ne perusteet olivatkaan, en jaksa kaikkia muistaa. Kuitenkin tällaisena aikana, kun Suomessa eletään nyt digitalisaation jonkunasteisessa luvatussa maassa, niin pitäisi nyt tällaisten perusasioiden edes olla kunnossa: että kun maksatuksia tulee, niin ne todella hoidetaan nopeasti. En usko, että tietoteknisiin vaikeuksiin tai ohjelmavaikeuksiin mikään maksatus jää. Kyllä tällaiset asiat pitää hallita, ja jos ei joku tietokoneohjelmoija sitä osaa, niin pitää hankkia sellainen osaaja, joka laittaa sen maksatusohjelman kuntoon. Maatilojen ahdinko tänä päivänä on jo niin raju, että minkäännäköisiin maksuviivästyksiin ei ole varaa. Monelle tilalle ajoissa maksetut rahat ovat pelastus sille, että tila yleensä pystyy jatkamaan toimintaansa.

Ja mitä tulee sitten vielä tähän byrokratiaan purkuun: Se on erittäin tärkeä asia, ja Seinäjoki on tälle virastolle varmasti se ainoa ja oikea paikka. Se on maataloutemme keskipisteessä, suurinta tuotantoaluetta aivan varmasti kaikilla mittareilla mitattuna. On meillä Suomessa totta kai monia, monia alueita, joilla tehokasta maataloutta harjoitetaan, se on totta. Sanotaan nyt vaikka, että Savosta löytyy, esimerkiksi jostakin Kiuruveden kunnasta, valtavan isoja maitotiloja. Se Maito-Suomi on siellä, ja monta muuta keskittymää löytyy tästä maasta. Mutta Seinäjoki periaatteessa on aivan varmasti paras vaihtoehto. Siellähän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

on jo perinteitäkin, tätä olemassa olevaa virastoa vahvistetaan, minkä takia se integraatiohyöty minun mielestäni on tässä erittäin tärkeä ja huomionarvoinen seikka.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Mitä tulee näihin keskusteluihin hajasijoittamisen autuudesta tai heikkoudesta, niin totean vain sen, että minä olen hieman ihmetyksellä seurannut tässä vuosien saatossa sitä keskustelua, että ei voida Helsingin ulkopuolelle mitään yleensä viedä, kaikki pitäisi tuoda tänne. Otetaan nyt esimerkiksi vaikka Metsähallitus. Muutamia pikkutiloja lukuun ottamatta Metsähallituksella ei ole täällä mitään metsiä. Metsähallituksen eli valtion metsät alkavat suurin piirtein, kun karkeasti kuvataan, kotikuntani Ilomantsin korkeudelta, itärajan pinnasta leviten kohti pohjoista niin, että ne ovat tuolla Lieksan korkeudella jo iso osa koko kunnan pinta-alasta. Ilomantsin pinta-alasta valtio omistaa yhden kolmasosan, Lieksassa suurin piirtein samaa luokkaa, ja kun pohjoiseen mennään, niin lähes kaikki maat ovat sitten valtion maita. Siitä huolimatta keskusvirasto on Helsingissä. Sekään ei voi olla tänäpäpä peruste, että asioita ei osata tai että tietotekniikka ei toimi. Esimerkiksi kotikunnassani löytyy 100 megabittisekunnin valokuituyhteydet. Kotona istuessani tietokoneen ääressä minulla on käytettävissäni ihan yhtä nopea, jopa nopeampi, valokuituyhteys kuin täällä eduskunnassa. Eli sekään ei ole enää mikään ongelma. Toivottavasti tässä hajasijoittamisessa ja alueellistamisessa, niin kuin nykyisin sanotaan, päästäisiin jonain päivänä aidosti eteenpäin, koska minä en jaksa uskoa sitä, että keskittämällä koskaan saavutetaan suurta hyötyä. Sitä paitsi, kun niitä kriisejä kuitenkin maailmassa silloin tällöin tulee, niin jos kaikki tärkeät toimipisteet pannaan samaan paikkaan, siinä otetaan valtava riski. Kaikki muistamme ne ajat, jolloin oli isoja kriisejä, sellaiset keskittävät ratkaisut osoittautuivat silloin todella huonoiksi, kun otettiin valtavia riskejä pienellä alueella.

19.19 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Hallintouudistus on todellakin kyseessä tässä esityksessä, ja Ruokaviraston sijoittuminen Seinäjoelle on tietenkin hyvä asia. Kriittinen keskustelu varmaan johtuu siitä, että salissa on eri puolilta Suomea paljon poliitikkoja, jotka haluaisivat Ruokaviraston tai yleensäkin viraston omalle alueelleen. Siinä on monta perusteltua syytä. On toki se, että onko maakunta tai alue, mistä tulee, tyypillinen tässä tapauksessa ruuantuotantoalue, mutta siinä on myös tämä näkökulma, että aika paljon henkilöstöä yleensä siirtynee virastojen muutoksien mukana alueelle töihin. Itse ainakin toivoisin, koska olemme muuttotappiomaakunta, että myös Kymenlaakso, Kaakkois-Suomi, saisi jotain tällaista alueellistamista. Sillä olisi aina alueen elinkeinon ja elinvoiman kannalta myönteinen vaikutus.

Tämä Eviran ja Maaseutuviraston yhdistyminen — ja sinne muutamia toimintoja Maanmittauslaitokselta ja kemikaaliasioita — on tärkeä hallinnon uudistus maaseutuväestölle ja maatalouden parissa toimiville ihmisille. Siksi lämpimästi sitä kannatan, ja toki Seinäjoki on hyvä paikka sille virastolle. Voisikin sanoa, että ruokaa maakunnista tarkoittaisi myös, että virastoja maakuntiin, koska alueella, missä ruokaa tuotetaan, on myös vahvaa muuta elinvoimaa, on teollisuutta, joten voisi näitä virastojakin tässä alueellistamisen hengessä siirtää sinne maakuntiin. Toivonkin, että ministeri Leppä, vielä jos löytää, tässä vaalikauden loppuvaiheessa saisi tuonne maakuntiin vielä jotakin toimintoja, ja toki Kymenlaakso siinä osoitteena on hyvä paikka.

19.21 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Ruokavirasto Suomeen — tekisi mieli ruokaihmisenä sanoa, että vau, vihdoinkin. Tämä esitys on kaiken kaikkiaan hyvin järjellinen ja kannatettava, koska tämän esityksen tavoitteenahan on yhte-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

näistää ja selkeyttää hallinnon rakenteita, tehostaa toimialan kokonaisohjausta sekä edistää toimintakulttuurin ja tietohallinnon kehittämistä ja elintarvikeketjun toimijoiden näkökulman vahvempaa huomioon ottamista viranomaistoiminnassa. Kaikki äärettömän hyviä ja kannatettavia asioita.

On ajateltu, että virastojen yhdistäminen edistäisi sähköisten palvelujen kehittämistä ja yhden luukun palveluperiaatteen toteutumista. Uuden Ruokaviraston perustamisen arvioidaan johtavan ylimmän johdon ja hallintotehtävien määrän vähenemiseen. Lisäksi virastouudistukseen liittyvät toiminnalliset muutokset oletettavasti poistavat päällekkäisyyksiä ja tehostavat tehtävien hoitamista. Nämäkin ovat kaikki sellaisia asioita, joista uskallan ajatella, että tässä salissa niitä ei varmasti kukaan edustaja millään tavalla vastusta.

Mutta sitten, mitä tulee tämän esityksen haasteisiin, esityksen lausuntokierroksella eräät lausunnonantajat ovat olleet huolissaan siitä, että maaseutupolitiikka ja taloudelliset näkökohdat voivat saada virastossa ylikorostuneen aseman suhteessa elintarvikeeturvallisuuteen ja eläinten hyvinvoinnin tavoitteisiin. Lisäksi toinen haaste on se, että lausuntokierroksella ihmeteltiin viraston perustamisen ajankohtaa vuoden 2019 alussa, vaikka sillä on merkittäviä yhtymäkohtia perustettavien maakuntien kanssa. Muun muassa nämä huolenaiheet on tarkkaan selvitettävä valiokuntatyöskentelyssä, mutta muuten kaiken kaikkiaan tämä esitys on varsin kannatettava lajissaan.

19.23 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille, että on jaksanut täällä olla pitkän illan ja kuunnella näitä puheenvuoroja.

Debattipuheenvuorossani nostin esille sen keskeisen kysymyksen, mikä täällä aika monien muittenkin kollegojen huolenaiheena on noussut esille, eli mikä nyt tällaisessa isossa virastoremontissa ja yhdentymisessä voidaan huolehtia siitä, että nämä Maaseutuviraston tunnetut tietojärjestelmäongelmat eivät seuraa tuonne uuteen virastoon, ja erityisesti, kun täällä vielä todetaan, että nimenomaan tietojärjestelmien kehittäminen paremmin kokonaisuutena on nyt tavoitteena, niin tässä on varmasti valtavasti haastetta.

Täällä on monessa puheenvuorossa lobattu erilaisia virastoja omiin maakuntiin. Täytyy sanoa, että olen äärimmäisen tyytyväinen, että nimenomaan Maaseutuviraston, voisiko sanoa, ikään kuin seurannaisena on päätetty pitää maakunnassa tämä tuleva Ruokavirasto. Ja ylipäättänsä jos katsotaan, niin kun meillä Suomessa välillä käydään semmoista hyvin kummallista, värittyä keskustelua siitä, että tämä alueellistaminen olisi jotenkin kamalaa, ja tällaisista jonkinlaista siltarumpusävyä aina näissä puheissa käytetään, niin ihan vasta nyt oli pohjoismaainen vertailu, jossa todettiin, että muissa Pohjoismaissa tehdään paljon enemmän tätä alueellistamista kyseisten valtiovaltojen toimesta kuin mitä meillä Suomessa. Ja siinä mielessä kyllä pidän tärkeänä, että meillä koko Suomi huomioidaan silloin, kun mietitään näitä valtionvirastojen sijoituspaikkoja.

Ihan debattipuheenvuoroni loppupuolella nostin huolena esille — ehkä saattoi jo mennä vähän yli ajankin siinä vaiheessa — Eviran roolin. Evira on tunnettu sellaisena virastona, joka nimenomaan palvelee aika paljon erilaisia järjestöjä, yhteisöjä, muun muassa ruokaa Suomessa tekeviä yhteisöjä. Se käsitys minulla on, mikä on tullut näitten järjestöjen kautta, että se on ollut hyvin palvelualtis virasto, ja toivon, että tämä henki, mikä Evirassa on, nyt leviäisi tähän uuteen virastoon [Puhemies koputtaa] ja tällä tavalla voitaisiin pitää huolta siitä, että asiakasrajapinta saa nämä tietonsa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelu asiasta on... päättymäislään, kunnes ministeri Leppä haluaa käyttää 2 minuuttia paikan päältä — tai puhujakorokkeelta, totta kai. [Jari Leppä: Komeampaa on!]

19.25 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Kiitoksia, herra puhemies! Kiitoksia hyvästä keskustelusta ja hyvistä evästyksistä ja hyvistä huomioista ja myöskin niistä kriittisistä äänenpainoista, mitkä ovat myöskin olleet koko ajan tämän Ruokavirastoa koskevan lain valmistelun yhteydessä esillä.

On erittäin tärkeää, että eduskunta nyt valiokunnissa käy tämän lävitse huolella, jos sieltä löytyy jotakin sellaista, mitä täytyy korjata, koska on se iso tavoite siitä, että meillä hallinto helpottuu, yhtenäistyy, modernisoituu, uudistuu ja että se on entistä enemmän asiakaslähtöistä, ja jos se ei jostain syystä toteutuisikaan, niin sellaisiin muutoksiin ilman muuta haluan jo nyt ilmoittautua, eli olen, totta kai, niihin aina valmis, se on ihan päivänselvä asia. Tämän pitää onnistua, se on myöskin yhtä päivänselvää. Ja yksi keskeinen viesti, joka itselläni oli tämän valmistelun yhteydessä, oli se, että maksatusviivästyksiä ei enää saa tulla — on ihan totta, että niitä on ollut, ja ne on nyt saatu paremmalle tolalle varsinkin Maaseutuviraston osalta — ja siksi on tärkeää, että on otettu opiksi, mitä aikaisemmin on tapahtunut.

Eräs tärkeä asia on viennin edistäminen, jonka asian te monet otitte esille. Se on ilman muuta yksi päätehtäviä, yksi niistä lukuisista päätehtävistä, joita tällä tulevalla virastolla on, ja on aivan selvää, että sillä pitää olla pitkä sihti ja pitää olla pitkäjänteinen sekä hallinnon että rahoituksen osalta. Ja meillä vain on maailmalla markkinoita, joiden osalta me emme pääse sinne markkinoihin käsiksi ilman virastoja, ilman meidän hallinnollista avustusta ja hallinnollisia säädöksiä ja määräyksiä, jotka sitten joudutaan identifioimaan noille asiakkaille maailmalla. Se on todella tärkeää, että se tulee huomioiduksi.

Ruokaturvasta ei tingitä. On ihan päivänselvää, että tasapainon Ruokaviraston eri tehtävien välillä, niin kuin täällä esille tuli, pitää olla hyvä ja sen pitää olla koko ajan hoidossa, se on päivänselvää. Viraston substanssi ei muutu nykyisestä, elikkä sen — näiden kolmen eri tahon, jotka tähän yhdistyvät — tehtävät säilyvät nykyisenslaisina, samanlaisena. Eli siihen ei tule muutosta.

Mutta sen sijaan sen modernisoinnissa meillä on vielä paljon, paljon tehtävää. Ja kun täällä ollaan oltu huolissaan tietohallintojärjestelmistä, siitä on syytäkin olla huolissaan. Siinä otetaan ja on otettu koko ajan mukaan myös yksityisiä toimijoita, ja olen nyt jo havainnut sen, että tietohallintoklusteri on selvästi maaseutuhallinnon eri alueilla kasvattanut myös yksityistä palvelutarjontaa, ja sehän on vain positiivinen asia. Sieltä tulee myöskin paljon sellaista uutta, mitä julkiseen hallintoon tarvitaan. Tämä ala on erittäin tietointensii-
vinen ala, ja sille pitää antaa iso painoarvo.

Puhemies! Ihan lopuksi. Tämä virasto tulee toimimaan jatkossakin 20:llä eri paikkakunnalla. Se on merkittävästi toimiva ympäri Suomen. Se kuuluu tähän lajiin, että se toimii ympäri Suomen, se on järkevää myöskin. Mutta se koordinaatio, joka tulee uuden viraston myötä, on äärimmäisen tärkeää, ja siksi tässä laissa ehdotetaan, että nämä kaikki edellä mainitut asiat toteutuisivat, että me saamme valita sekä viraston pääjohtajan että hallintojohtajan ennen kuin tämä laki astuu voimaan. Se on tärkeätä jatkuvuuden osalta, niin että se vaiheittainen uudistuminen yhdeksi virastoksi tapahtuu mahdollisimman juohevasti ja jouhevasti.

Kiitoksia keskustelusta!

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2018 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.